

โครงการครอบครัวร่วมใจต้านเอ็ดส์*

อาจารย์ รัตนวิจิตร**และคณะ***

ปัจจุบันโรคเอดส์เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากเป็นโรคที่ติดต่อได้ง่ายทางเลือด น้ำเหลืองและทางเพศสัมพันธ์ ยังไม่มีวิธีการรักษาที่ได้ผลแน่นอน รวมทั้งมีผลกระทบรุนแรงต่อผู้ป่วย ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

การลดการระบาดของโรคเอดส์นั้น พบว่า วิธีการรณรงค์ให้ความรู้ด้านการป้องกัน และควบคุม การติดเชื้อแก่ประชาชนในลักษณะของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การชักชวนให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตระหนักถึงภัยของโรคเอดส์ เป็นวิธีการที่ดีทำให้อัตราการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในประเทศไทยลดลง จากอดีต แต่ถึงแม้ว่าอัตราการระบาดของโรคเอดส์จะลดลง การรณรงค์ก็ควรกระทำอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การใช้สารเสพติด การเที่ยวหญิงโสเภณี เป็นต้น

จากสถานการณ์การระบาดของโรคเอดส์และผลกระทบของโรคเอดส์ต่อสังคมอย่างรุนแรง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ในปี 2538 จึงได้จัดโครงการส่งเสริมสุขภาพ และเผยแพร่ความรู้เรื่องเอดส์แก่สตรีแม่บ้านชาวประมง และประชาชนในเขตสุขภาพตำบลอ่างศิลา ในหัวข้อโครงการย่อยแม่บ้านต้านเอดส์ ซึ่งเป็นโครงการรณรงค์ โดยใช้ยุทธวิธีดึงชุมชนและผู้เกี่ยวข้องโดยตรงเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ซึ่งพบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ดังนั้นเพื่อความต่อเนื่องในการรณรงค์เพื่อป้องกัน และควบคุมการระบาดของโรคเอดส์ ในปี 2539 นี้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงได้จัดโครงการต่อเนื่องในหัวข้อโครงการย่อย ครอบครัวร่วมใจต้านภัยเอดส์ ขึ้นในวันที่ 7 กันยายน 2539 ณ โรงเรียนบ้านปากคลองโรงนา ต.อ่างศิลา อ.เมือง จ.ชลบุรี เพื่อกระตุ้นให้สตรีแม่บ้าน ครอบครัวและประชาชนชาวประมงอ่างศิลาทระหนักในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ ซึ่งจะมีผลต่อการดูแลผู้ติดเชื้อในชุมชนต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้การจัดทำโครงการครั้งนี้ยังมีเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะของนิสิตสาขาพยาบาลศาสตร์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้นิสิตได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติการณ์ในสถานการณ์จริง ตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติกิจกรรม การสรุปประเมินผล ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ที่ดียิ่งสำหรับนิสิตสาขาพยาบาลศาสตร์ที่จะนำไปใช้ในอนาคตรวมทั้งตระหนักถึงบทบาทของพยาบาลต่อสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่และรณรงค์ให้ความรู้เรื่องเอดส์แก่สตรีแม่บ้านชาวประมง ครอบครัว และประชาชน

*โครงการบริการวิชาการชุมชนปีงบประมาณ 2538 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**ประธานงานบริการวิชาการชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในเขตสุขภาพตำบลอ่างศิลาอย่างต่อเนื่อง

2. เพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีของสตรีแม่บ้าน ชาวประมง ครอบครัว และประชาชนต่อผู้ติดเชื้อโรค เอดส์

3. เพื่อกระตุ้นสตรีแม่บ้านที่เป็นแกนนำในการ รณรงค์เพื่อป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ให้มีการ รณรงค์อย่างต่อเนื่อง

4. เพื่อให้บริการทางสุขภาพแก่สตรีแม่บ้าน ครอบครัว และประชาชน ในเขตสุขภาพตำบล อ่างศิลา และใกล้เคียง

5. เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ความคิดริเริ่ม ทักษะ และประสบการณ์ของนิสิตสาขาพยาบาลศาสตร์ในการ ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน

วิธีดำเนินงาน

1. ติดต่อประสานงานกับผู้นำในเขตสุขภาพตำบลอ่างศิลา ได้แก่ ประธานสุขภาพ และประธาน ชมรมแม่บ้านชาวประมง เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานวางแผนการประชาสัมพันธ์และเตรียมชุมชน รวมทั้งการ นัดหมายกลุ่มเป้าหมาย

2. ประสานงานกับหน่วยงานด้านสุขภาพอนามัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขจังหวัดชลบุรี ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อเขต 3 จังหวัดชลบุรี ศูนย์บริการทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยบูรพา โรงพยาบาลชลบุรี เทศบาลตำบลอ่างศิลา สถานีอนามัยตำบลอ่างศิลา ฯลฯ เพื่อ ขอความร่วมมือดำเนินการ

3. เตรียมสื่อ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ในการ เผยแพร่ความรู้เรื่องเอดส์ และการให้บริการทางสุขภาพ แก่ประชาชน

4. ติดต่อวิทยากร เพื่อมาร่วมให้ความรู้และ แนวคิดในการต่อต้านเอดส์ แก่สตรีแม่บ้านชาวประมง ครอบครัว และประชาชน

5. ดำเนินงานตามวัน เวลา และสถานที่ที่ กำหนด ดังนี้

5.1 จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เรื่องเอดส์

5.2 แจกเอกสารและวัสดุที่ใช้ในการป้องกัน

เอดส์

5.3 จัดอบรมสตรีแม่บ้านชาวประมงและ ครอบครัว และประชาชน โดยการบรรยาย สาธิต และอภิปรายกลุ่ม

5.4 ให้บริการตรวจสุขภาพ เช่น ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดสายตา วัดความดันโลหิต ตรวจเบาหวาน ฯลฯ แก่สตรีแม่บ้าน และประชาชน

5.5 ประเมินผล โดยการสังเกตความสนใจ กิจกรรมและการตอบแบบสอบถาม

การประเมินผลโครงการ

มีผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ 200 คน ลงทะเบียน จำนวน 180 คน และมีบางส่วนไม่ได้ลงทะเบียน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งได้รับแบบ สอบถามคืนทั้งสิ้น 69 ชุด คิดเป็นร้อยละ 38.33 ผลสรุป ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	46	66.67
ชาย	23	33.33
อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	3	4.35
21-30 ปี	13	18.84
31-40 ปี	23	33.33
41-50 ปี	15	21.74
มากกว่า 50 ปี	15	21.74
สถานภาพสมรส		
โสด	6	8.70
คู่	51	73.91
หม้าย/หย่า/แยก	8	11.59
ไม่ระบุ	4	5.80
การศึกษา		
ประถมศึกษา	51	73.91
มัธยมศึกษา	8	11.59
อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	3	4.35
ปริญญาตรี	2	2.90
ไม่ระบุ	5	7.25

จกตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็นเพศหญิง 46 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และเพศชาย 23 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.74 เท่ากัน สถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นคู่ คิดเป็นร้อยละ 73.91 รองลงมา หม้าย/หย่า/แยก และโสด คิดเป็นร้อยละ 11.59 และ 8.70 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.91 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.59 มีเพียง 2 คนเท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมที่เข้าร่วม

กิจกรรมที่เข้าร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	มาก จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	น้อย จำนวน(ร้อยละ)
1. การบรรยาย			
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	26 (37.68)	40 (57.97)	3 (4.35)
- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ในการป้องกันโรคเอดส์	38 (55.07)	29 (42.03)	2 (2.90)
2. นิทรรศการ			
- เนื้อหาง่ายต่อความเข้าใจ	37 (53.62)	30 (43.47)	2 (2.90)
- ความน่าสนใจของนิทรรศการ	37 (53.62)	28 (40.58)	4 (5.60)
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์	35 (50.72)	30 (43.47)	4 (5.60)
- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ ในการป้องกันโรคเอดส์	35 (50.72)	30 (43.47)	4 (5.60)
3. การตรวจสุขภาพ			
- ความพอใจในการจัดบริการ	47 (68.12)	22 (31.88)	0 (0)
4. ความพอใจต่อการจัดโครงการครั้งนี้	49 (71.07)	17 (24.64)	3 (4.35)

จากตารางที่ 2 พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 69 คน แสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่เข้าร่วมดังนี้

- การบรรยาย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าได้ ได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับปานกลาง และมาก คิดเป็นร้อยละ 57.97 และ 37.65 ตามลำดับ มี ส่วนน้อยที่มีความคิดเห็นว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 4.35 ส่วนความสามารถ ในการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการป้องกันโรคเอดส์นั้น ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมากและปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.07 และ 42.03 ตามลำดับ มี ส่วนน้อยมีความคิดเห็นในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.90

- นิทรรศการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ นิทรรศการเนื้อหาง่ายต่อความเข้าใจในระดับมากและ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.62 และ 43.47 เห็นว่า นิทรรศการน่าสนใจในระดับมากและปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 53.62 และ 40.58 เห็นว่านิทรรศการให้ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ในระดับมากและปานกลาง

คิดเป็นร้อยละ 50.72 และ 43.47 ส่วนการขมนิทรรศ การนั้น คิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการป้อง กันโรคเอดส์ได้ในระดับมากและปานกลางเช่นกัน คิด เป็นร้อยละ 50.72 และ 43.47

- การตรวจสุขภาพ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในการจัดบริการตรวจสุขภาพในระดับมากและปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 68.12 และ 31.88 และไม่มีผู้ใดมี ความพึงพอใจในการจัดบริการตรวจบริการสุขภาพใน ระดับน้อยเลย

- ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากและปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 71.07 และ 24.64

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ควรจัดโครงการออกไปให้มากและทั่วถึงในอำเภอ ต่าง ๆ ด้วย อยากรให้จัดบ่อย ๆ อยากรให้มีประจำทุกเดือน

สรุปโครงการ

การจัดโครงการครอบครัวร่วมใจด้านภัยเอดส์ ครั้งนี้นับว่าประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ สตรีแม่บ้าน ครอบครัว และประชาชนในเขตสุขภาพ ตำบลอ่างศิลา ซึ่งเป็นชุมชนชาวประมง ตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมต่อต้านการระบาดของโรคเอดส์ กลุ่มชาวประมงได้รับการกระตุ้นและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพายังได้มีโอกาสนำความรู้ไปปฏิบัติ ซึ่งทำให้ได้รับประสบการณ์ในการให้บริการทางด้านสุขภาพที่มีค่าเป็นอย่างยิ่ง

บทสรุป

กลุ่มชาวประมงยังนับว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อและแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เนื่องจากชาวประมง

ส่วนใหญ่จะเป็นชายวัยฉกรรจ์ มีลักษณะการทำงานที่แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ มีปัจจัยในการติดเชื้อได้ง่าย โดยเฉพาะการใช้สารเสพติด การเที่ยวหญิงบริการ ซึ่งถ้าหากได้รับเชื้อเข้าสู่ร่างกายแล้วก็จะสามารถนำเชื้อไปแพร่สู่ผู้อื่นได้ โดยเฉพาะครอบครัวของตนเอง ดังนั้นการให้ความรู้ที่ต่อเนื่องเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยง จึงเป็นสิ่งจำเป็นและต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการจัดทำโครงการครอบครัวร่วมใจด้านภัยเอดส์ เป็นโครงการที่มีความมุ่งหมายในการดึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การระบาดของโรคเอดส์ รวมทั้งเป็นการจัดเตรียมชุมชนให้ยอมรับผู้ติดเชื้อเอดส์รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ติดเชื้อ ซึ่งจะทำให้ผู้ติดเชื้อมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต

ในการจัดโครงการครอบครัวร่วมใจด้านภัยเอดส์ ครั้งนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ขอขอบคุณทบวงมหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการจัดโครงการ